Arcadi Oliveres
"En teoria hi ha mitjans per aturar la crisi,
però a la pràctica, els que ho poden fer
no tenen cap intenció d'aturar-la"

“La nostra obligació és moure la gent”

Arcadi Oliveres fa unes 360 conferències cada any, 250 intervencions en mitjans de comunicació i classes d'economia a la Universitat Autònoma de Barcelona. És una persona inquieta, activa i compromesa amb la denúncia de la guerra, la pobresa i les injustícies socials. El seu últim pas: la publicació del llibre 'Aturem la crisi'. Assegura que és possible i, per això, està més sol·licitat que mai. Voleu saber com aconseguir-ho?

El seu darrer llibre es titula *Aturem la crisi*, però això és possible? En teoria sí, hi ha mitjans per aturar la crisi. Però a la pràctica, els que ho poden fer no tenen cap intenció d'aturar-la. De totes maneres, vull remarcar que hi ha més d'una crisi. Tenim una crisi alimentària i una crisi ecològica a nivell global de la qual no parla ningú. Una, perquè no ens afecta a nosaltres sinó als països del sud, i l'altra, perquè de moment no en veiem les conseqüències.

En canvi la crisi econòmica està afectant molt els països desenvolupats i deixant molta gent en situació de pobresa i exclusió social.
És cert. Però també s'ha de dir que ens ho hem guanyat a pols. Sempre hem tingut el doble d'aturats que els països europeus i durant els últims anys ens hem dedicat a potenciar un espectacular creixement del totxo, un esforç que ha estat completament inútil perquè hem generat una riquesa que no es pot aprofitar.

I, en canvi, qui està patint més la crisi no és qui l'ha provocat i cada vegada hi ha més persones al carrer.
Hi ha una xifra que és espectacular. Per cada persona sense sostre que viu a Espanya hi ha 100 pisos buits que arran de la crisi no s'han pogut vendre ni llogar. Això significa que podríem donar un sostre a totes les persones que viuen al carrer i encara sobrarien 99 pisos per a cada un.

La dada és esfereïdora. Davant d'aquestes incongruències i injustícies tan grans podem fer-hi alguna cosa nosaltres a nivell individual? El voluntariat pot ser una bona resposta?
Evidentment podem intervenir, i molt, en l'economia a nivell individual, malgrat que moltes de les accions possibles passen també per l'associacionisme i, per què no? pel voluntariat.

I quines són aquestes accions?
Cada un de nosaltres tenim quatre principals formes de relacionar-nos amb l'economia: el treball, el consum, els impostos i l'estalvi. Es tracta d'incidir en aquestes quatre formes.

Anem per parts. Què podem fer amb el treball?
L'atur no té una sola solució i no vull dir que fent això es pugui resoldre, però és evident que si no hi ha feina, el que hem de fer és repartir entre tots la feina que hi ha, i això implica reduccions de jornada en lloc d'acomiadaments massius.

Aquí poca cosa hi podem fer.
Sí, és cert, això és més aviat responsabilitat dels governs, que, com s'ha demostrat, no estan impulsant polítiques laborals en aquest sentit sinó més aviat en sentit contrari, però en cooperatives i en negociacions col·lectives s'hauria de potenciar més aquesta idea.

I pel que fa al consum, es tracta de consumir menys?
No només es tracta de consumir menys sinó també de saber quins productes compres i a quines empreses. Hi ha exemples en què gràcies a un boicot dels consumidors per un determinat producte o marca, s'han aconseguit canviar injustícies socials o ambientals. És el cas d'algunes campanyes de Greenpeace contra Shell o Nestlé, per exemple. Evidentment amb una sola persona no n'hi ha prou, per això és important l'associacionisme i el voluntariat.

Un altre aspecte en el qual tenim poc marge de maniobra és amb els impostos, no creu?
La veritat és que sí, però des del 1983 cada vegada hi ha més gent que fa objecció fiscal, és a dir, es nega a pagar els impostos que van destinats a despesa militar.

Com?
Actualment un 6% del pressupost de l'Estat va destinat a despesa militar, de manera que els objectors fiscals deixem de pagar el 6% dels nostres impostos. De totes maneres, com que l'objectiu no és estalviar en impostos, fem un ingrés pel 6% restant a alguna entitat social. Llavors enviem una carta a Hisenda

explicant els motius pels quals no paguem el 100% dels impostos amb un justificant d'ingrés al compte corrent de l'entitat.

I això és legal?
No, està prohibit. Però funciona.

I no hi ha cap sanció per als objectors fiscals?
Mira, quan és l'Estat qui t'ha de tornar, l'acció queda com a simbòlica. Tu els demanes que en lloc de tornar-te 100, te'n tornin 106 i que tu ja faràs l'ingrés dels 6 sobrants a alguna entitat. L'Estat no t'ho torna i aquí s'acaba l'objecció fiscal.

I quan ets tu qui ha de pagar?
Quan ets tu qui paga, t'arrisques que et facin una inspecció, però només s'inspeccionen el 15% de les declaracions. Si, malgrat tot, tens la mala sort que t'inspeccionen, comença un procés en què et reclamen el pagament del 100%, com que t'hi negues el procés es va complicant fins que t'acaben posant una multa.

Vaja...
De totes maneres fa uns anys va sortir una sentència del Tribunal Superiol de Justícia de Catalunya en què eximia de la multa a un objector fiscal i l'obligava a pagar el 6% d'impostos que no havia pagat. Els motius eren els següents: aquella persona no havia tingut cap intenció d'estafar a Hisenda o de delinquir perquè havia avisat en una carta els motius pels quals no pagava la totalitat dels impostos. Tot i així, com que aquesta és una acció que la llei no contempla, l'obligava a pagar el 6% restant.

Però el risc de la multa i d'aquest procés judicial deu fer tirar enrere molta gent, no?
Sí, però recordem que les llibertats no es regalen sinó que es conquereixen.

I pel que fa al quart aspecte, el de l'estalvi, què podem fer? Estalviar més?
Més que estalviar es tracta de saber a qui deixem els nostres diners. Hauríem d'utilitzar la banca ètica o, si més no, petites caixes d'estalvi que estan obligades a destinar part dels beneficis a l'obra social. Hem de ser conscients que amb els diners que deixem als bancs i caixes, especialment amb els fons de pensions, ens estem convertint, sense saber-ho, en especuladors, perquè l'entitat bancària disposa dels teus diners i sap que no els podràs rescatar fins passats desenes d'anys.

Però poc podrem fer per controlar a què es destinen els nostres diners.
Sí i no. Des de Justícia i Pau, per exemple, fa anys que perseguim al BBVA perquè redueixi les inversions que fa en armament. Cada any dos o tres voluntaris compren una acció del banc per poder entrar a la junta general d'accionistes i un cop a dins denuncien la seva política d'inversions armamentístiques.

I està servint d'alguna cosa?
El BBVA segueix invertint en armament i per això hi seguim anant cada any, però contràriament al que podríem pensar i sense que ells hi tinguin cap obligació, una representació del banc ve cada tres mesos a Justícia i Pau per explicar-nos com estan reduint aquesta inversió en armament.

Quina satisfacció, no?
Sí, això demostra que l'acció grupal i a través de les entitats té uns efectes i que val la pena dedicar-s'hi.

6 receptes per aturar la crisi econòmica

1 **Resposta financera.** Cal frenar l'especulació, perseguir el frau fiscal i generar banques ètiques. Això és possible però cal que els polítics, governs i administracions estiguin decidits a fer-ho.

2 **Canvi en el món laboral.** Cal fer polítiques laborals encaminades a repartir el treball de manera que les empreses redueixin jornada i el sou a tots els seus treballadors en lloc de mantenir la meitat de la plantilla en les mateixes condicions que abans de la crisi i acomiadar l'altra meitat.

3 **Caritat i solidaritat.** No m'agrada dir-ho, però és imprescindible. La gent ha de poder viure per justícia i no per caritat. Per això penso que és una solució temporal, però en moments de dificultat benvinguda sigui la caritat.

4 **Decreixement.** Que ningú es pensi que d'aquesta crisi n'hem de sortir amb els nivells de creixement d'abans. Hem de desmuntar aquell nivell de creixement, perquè nosaltres ja hem crescut però hi ha regions del món que encara volen créixer més (Índia, la Xina, etc.) i perquè era

totalment insostenible. Fins el 1986 el planeta reproduïa el que destruíem cada any (petjada ecològica) l'any següent. El 2009 el planeta va reproduir el que havíem gastat entre l'1 de gener i el 23 de desembre del 2008. És a dir: vam viure, sí; però vam viure de gorra. Si talles més fusta de la que el bosc reprodueix, acabaràs sense bosc.

5 Reducció de la despesa militar. Actualment Espanya es gasta 50 milions d'euros en despesa militar cada dia, això significa més de 18.000 milions d'euros cada any.
És impresentable. Congelant les pensions el govern s'estalvia 1.300 milions d'euros, que és el que paga cada any per construir un trosset d'un avió de combat que es fabrica entre diferents països.

6 No fer pagar els plats trencats als immigrants. Més enllà d'una qüestió humanitària, de justícia social i de respecte als drets humans, cal tenir en compte que no podem fer pagar els plats trencats a les persones immigrants perquè ara potser no les necessitem, però d'aquí a quatre dies les tornarem a necessitar. Reconec que no és un plantejament solidari sinó absolutament egoista.
Segons un estudi de la ONU fet el 1999, Espanya, Itàlia, Portugal i França són els quatre països amb la població més envellida del món. Per a invertir aquesta tendència hauríem de rebre cada any 240.000 persones d'altres països.

Un estudi sobre l'impacte econòmic de la immigració a Espanya analitza la diferència entre el que aporten cada any les persones immigrades a la nostra economia (cotitzacions a la seguretat social, IRPF i impostot indirectes) i el cost del que els aportem nosaltres (educació, sanitat, serveis socials, habitatge, etc.).
El resultat és de 6.000 euros a favor nostre cada any. Així que la immigració és un tresor.

Creu que arran de la crisi augmentarà la consciència social de la població i més gent es posarà a fer voluntariat o s'implicarà en alguna organització per tal de contribuir a reduir les desigualtats socials?
M'agradaria que fos així però no n'estic segur. De fet, vist com funciona l'opinió pública, crec que aquesta reacció serà minoritària perquè vivim en un país dominat pels mitjans de comunicació, i de tot això se'n parla molt poc.

És una visió poc esperançadora.
És que hi ha una gran voluntat d'imbecilitzar la gent amb qüestions com el futbol i els programes de televisió, per exemple. Per això hem de fer una gran tasca pedagògica. Hem de tenir en compte que, com a molt, hi ha un 10% de la població que es mou, però sempre ha estat així, ara i durant el franquisme. La resta de la població és una gran massa que va seguint.

I així, què podem fer?
Aquest 10% de la població no podem oblidar que la nostra obligació minoritària és moure la gent..1

LAIA CURCOLL i RAFAEL MARTIN
Departament de Comunicació de la FCVS

+info: www.justiciaipau.org
Tel. 93 317 61 77